



6. Podolskaia, N.V. (1988). Slovar russkoi onomasticheskoi terminologii [Dictionary of Russian onomastic terminology]. 2<sup>nd</sup> ed. Moscow: Nauka [in Russian].
7. Firsova, Yu.A. (2002). Frazеологічні одынытси z toponimichnym komponentom u nimetskii movi: línhvokulturolohichnyi aspekt [Phraseological units with a toponymic component in German: linguocultural aspect] (Candidate's thesis). Kyiv: Kyiv National Linguistic University [in Ukrainian].
8. Hess-Lüttich, E.W.B. (1989). Interkulturelle Kommunikation. Aneignung und Austausch kultureller Fremderfahrung [Intercultural communication. Acquisition and exchange of foreign cultural experience]. Förster J., Neuland E., Rupp G. (eds.). *Wozu Noch Germanistik?* Stuttgart: Metzler, pp. 176–192 [in German].
9. Onomastik. Namen und Namenforschung [Onomastics. Name and name research]. Retrieved from: <https://www.onomastik.com> [in German].
10. Ortsnamen [Place names]. Retrieved from: [https://de.wikipedia.org/wiki/Ortsname#Bei\\_und\\_Spitznamen](https://de.wikipedia.org/wiki/Ortsname#Bei_und_Spitznamen) [in German].
11. (2018). Tatsachen über Deutschland [Facts about Germany]. Frankfurt am Main: Societas-Verlag [in German].
12. Zeit Online [Time online]. Retrieved from: <https://www.zeit.de/index> [in German].

УДК 81.13

DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-46

## ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦЯ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ

**Лисенко Гелена Людвігівна,**  
професор, кандидат філологічних наук,  
завідувач кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови  
*Національний технічний університет України*  
*«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*  
[helena\\_lyssenko@meta.ua](mailto:helena_lyssenko@meta.ua)  
[orcid.org/0000-0001-8193-8954](https://orcid.org/0000-0001-8193-8954)

**Чепурна Зінаїда Володимирівна,**  
старший викладач кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови  
*Національний технічний університет України*  
*«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*  
[tschepurna@ukr.net](mailto:tschepurna@ukr.net)  
[orcid.org/0000-0002-5133-7629](https://orcid.org/0000-0002-5133-7629)

*У статті розглядаються перспективи розвитку мовних компетентностей фахівця в сучасну інформаційну епоху. Наш час характеризується значними змінами в багатьох галузях діяльності. Перш за все це пов'язано зі значним зростанням обсягу інформації. Розвиток сучасної техніки та технології значно розширив можливості людини. У зв'язку з цим виникають нові потреби людини. Це відображається у професійній діяльності фахівців та у професійній підготовці фахівців. Зокрема, спостерігаються нові особливості у роботі фахівця з текстами. Великі обсяги інформації викликають необхідність працювати з текстами набагато інтенсивніше, ніж раніше. Виникає потреба у створенні спеціалізованих текстів, доступних великій кількості читачів, зокрема для фахівців інших галузей. Є проблеми, пов'язані зі створенням таких текстів. Тому фахівець має готуватися до створення таких текстів уже на етапі навчання у вищій школі. Для цього потрібно досліджувати особливості таких текстів та розробляти методики підготовки фахівця до створення таких текстів. Набуває значення також удосконалення мовленнєвих умінь. Для цього потрібно формувати спеціальні навички. Поряд з елементарними навичками для виконання конкретних дій потрібно формувати складні навички готовності до змін. Формування складних навичок має свої особливості. У процесі роботи над формуванням навичок результати можуть бути тривалий час непомітними. Тому потрібно розуміння процесу формування навичок та консультації компетентних фахівців. Розвиток міжкультурної комунікативної компетентності є основою вивчення мов, тому набуття стійких навичок, які сприяють вільному володінню мовою, має особливе значення під час підготовки майбутніх фахівців. Про підготовку всебічно розвинутої особистості (зокрема, фахівця) йдеться в оновлених у 2018 році рекомендаціях з питань ключових компетентностей, розроблених Європейським парламентом та Радою Європи. Серед переліку ключових компетентностей зазначені «компетентність з грамотності» та «мовна компетентність», причому мається на увазі мовна компетентність у рідній та іноземній мовах. Серед восьми компетентностей, які у рекомендаціях розглядаються як ключові, є «цифрова компетентність», тобто компетентність у галузі інформаційних технологій. Отже, слід приділяти увагу фор-*

муванню системних знань у галузі інформаційних технологій та стійких навичок в оволодінні комп'ютерними технологіями. Авторами підкреслюється важливість інформаційної компетентності фахівців, необхідність розвитку уміння активної роботи в інформаційному просторі та навичок опрацювання інформації за допомогою технологічних засобів.

**Ключові слова:** освіта, іноземна мова, інформація, діяльність, фахівці, тексти, науково-популярна література, складні навички, технології.

## PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF SPECIALIST'S LANGUAGE COMPETENCES IN THE INFORMATION AGE

**Lyssenko Helena Liudvihivna,**

Professor, Ph.D. in Philology,

Head of the Department of Theory, Practice and Translation of the German Language

*National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

orcid.org/0000-0001-8193-8954

**Tschepurna Zinaida Volodymyrivna,**

Senior lecturer of the Department of Theory, Practice and Translation  
of the German Language

*National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

orcid.org/0000-0002-5133-7629

*The article considers the prospects for the development of specialist's language competence in the modern information age. Our time is characterized by significant changes in many activities. First of all, it is due to a significant increase in the volume of information. The development of modern techniques and technology has greatly expanded human capabilities. In this regard, there occur new human needs. This is reflected in the professional activity of specialists and in the professional training of specialists. In particular, there are new features in the specialist's work with texts. Large volumes of information cause the need to work with texts much more intensively than before. There is a need to create specialized texts that are accessible to a large number of readers, in particular for specialists in other industries. There are problems with creating such texts. Therefore, a specialist should prepare for the creation of such texts at the stage of studying at a higher school. To do this, it is necessary to study the features of such texts and develop methods for training a specialist to create such texts. It is also important to improve speech skills. For this purpose, it is necessary to develop special skills. Along with elementary skills, complex skills of readiness for change should be developed to perform certain actions. Development of complex skills has its own peculiarities. In the process of the work to develop skills, results can be long unnoticed. Therefore, an understanding of the skills development process and the advice of competent professionals is needed. The development of intercultural communicative competence lies at the heart of learning languages, so fluency is valued ahead of accuracy wherever students are interacting and making meaning. The European Parliament and the Council adopted a Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. In its annex, the European Reference Framework of Key Competences for Lifelong Learning, it defined the competences each citizen needs for personal fulfilment and development, employment, social inclusion and active citizenship. The European Reference Framework of Key Competences for Lifelong Learning defined eight key competences, particularly, communication in foreign languages and digital competence. So, in education attention should also be paid to the development of systemic knowledge in the field of information technology and sustainable skills in mastering computer technology.*

**Key words:** education, foreign language, information, activity, specialists, text, popular-scientific literature, complex skills, technologies.

### 1. Вступ

У сучасну епоху інформаційних технологій спостерігаються значні зміни в діяльності фахівців багатьох галузей. Аналогічні процеси відбуваються в професійній підготовці фахівця. В останньому випадку зміни мають місце як у методах проведення навчання, так і в змісті навчання. Слід також урахувати цілі навчання, визначати, що потрібно сформулювати у майбутнього фахівця в процесі навчання. Якщо говорити про особливості ситуації, в якій відбувається діяльність фахівця та його навчання, то в сучасну епоху (порівняно

з минулими історичними періодами) йдеться про виникнення великої кількості інформації, про проблеми роботи з такою її кількістю, а також про роботу в умовах широкого доступу до великих обсягів інформації.

Сучасна епоха пов'язана з розширенням обізнаності великої кількості людей, зокрема фахівців різних галузей. Крім того, сучасні технології (обробки та переробки матеріалів, виготовлення складних предметів з різноманітними властивостями, керування складними процесами, транспорту тощо) надають людині значно більше можливостей, ніж



раніше. Тому, крім потреб, пов'язаних з традиційними видами професійної діяльності та з особистим життям людини, виникають інші потреби, пов'язані зі зміною зовнішніх обставин та з новими можливостями розуміння людиною навколишнього світу. Все це впливає на роль різних мов та на інформацію у формі текстів у професійній діяльності та у професійній підготовці фахівців, що може викликати потребу формування відповідних якостей фахівця, необхідних у таких нових умовах. Подібна ситуація зумовлює актуальність дослідження можливих напрямів професійного розвитку фахівців різних галузей у зв'язку з вивченням та використанням рідної мови та іноземних мов у професійній діяльності.

Проблеми, пов'язані з мовною підготовкою фахівця в інформаційну епоху, розглядаються у спеціальній літературі з різних точок зору. У деяких дослідженнях проблема розглядається в широкому контексті, наголошується на виникненні великих обсягів інформації, на пошуку рішень, які б дали змогу охопити значно більшу кількість інформації, ніж раніше. В інших роботах звертають увагу на відбір інформації, на критерії такого відбору. Дискусійним є питання розв'язання задач за рахунок широкого пошуку необхідної інформації за допомогою інформаційних технологій або в процесі творчого пошуку. У таких випадках намагаються виявити, які задачі можна розв'язати за допомогою переважно інформаційних технологій відповідного рівня, а які в будь-якому разі потребують творчих зусиль з боку людини, фахівця (Бріннолфссон, Макафі, 2016; Porzak, 2014; Roberts, 2007). Значна увага приділяється дослідженню впливу інформаційних технологій на форму текстів. Спостерігаються тенденції в одних випадках збереження традиційної форми текстів, а в інших – значної зміни такої форми у текстах, пов'язаних з різними видами теорії та практики. У галузі освіти увагу приділяють як розвитку творчих здібностей тих, хто навчається, так і вмінню працювати з великими обсягами інформації, розшукувати необхідне. Йдеться також про розвиток конкретних компетентностей фахівця, які потрібно удосконалювати ще в процесі професійної підготовки. Такі компетентності можуть бути зумовлені конкретною майбутньою діяльністю фахівця, його індивідуальними особливостями, а також широкими змінами в світі, що може бути пов'язано зі значними досягненнями в сфері розвитку

техніки та технології, зі змінами у світогляді людей, у їх розумінні навколишнього світу (Французова, 1989; Kuebler, 2010; Moss, 2006). У зв'язку з процесами глобалізації в світі виникають нові погляди на мову взагалі, на мови народів світу, а також на вивчення та використання мов.

Метою цієї роботи є аналіз деяких перспектив розвитку мовних компетентностей у професійній діяльності фахівця в інформаційну епоху. Зокрема, приділяється увага формуванню інформаційної компетентності майбутнього фахівця, а саме його здатності орієнтуватись в інформаційних потоках, працювати з різними видами інформації.

## 2. Виклад основного дослідження

В світі виникає новий контекст діяльності та підготовки фахівця (Oryshkewych, 1982). Це пов'язано з виникненням особливостей, характерних для сучасного освітнього простору. Нині в освіті більше, ніж раніше необхідно враховувати індивідуальні потреби, плани, можливості тих, хто навчається. Технології, які дають змогу швидко передавати інформацію у різноманітніших формах, сприяють розвитку та поширенню дистанційної освіти. В такій освіті все частіше стає можливою інтерактивна діяльність, спілкування викладачів та учнів (студентів) за допомогою технічних засобів. Розробляються тренувальні комплекси, які дають можливості моделювати складні процеси, розуміти складні, багаторівневі явища, повторювати навчальний матеріал необхідну кількість разів у різних умовах з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, особливостей тих, хто навчається. З'являються можливості індивідуальної побудови навчального процесу з урахуванням як стандартизованого навчального матеріалу, так і матеріалу, який може бути потрібний тільки конкретній особі (Vail, 1987). Роль викладача – це вже не тільки переважно передача інформації. Зростає роль визначення рівня досягнень учнів (студентів), а також роль корекції досягнутого на шляху здобуття знань, умінь та навичок (Commission Staff Working, 2018).

За умови поширення різних форм дистанційного навчання не зменшується потреба у безпосередньому емоційному спілкуванні викладача з учнями (студентами). Досліджуються особливості спілкування у ситуаціях «людина–людина» та «людина–інше джерело інформації». Хоч така проблема ще не досить вивчена, однак уже спостерігаються тенденції, пов'язані з розумінням, що види спіл-

кування «людина–людина», «людина–книга у традиційній формі» та «людина–електронні джерела інформації» відрізняються один від одного. Кожний з цих видів спілкування може мати свої особливості.

У сфері освіти набуває значення форма, в якій передається інформація. В нашій роботі ми розглядаємо насамперед навчальну інформацію у формі спеціально підготовленого тексту. З одного боку, ціллю навчання є підготовка до роботи з різноманітними текстами (Чепурна, Лисенко, 2015). У такому разі можуть використовуватись оригінальні (автентичні) тексти різного призначення та форми. Якщо такі тексти можуть бути (цілком або в деяких фрагментах) складно доступними або недоступними для сприйняття студентів на конкретному етапі навчання, до них надаються письмові коментарі, інші допоміжні матеріали. Такі тексти можуть також опрацьовуватись за допомогою та з консультаціями викладача. З іншого боку, в освіті часто потрібно буває працювати з інформацією про нові складні явища. У такому разі оригінальні тексти можуть бути дуже складними для сприйняття, особливо, якщо йдеться про тексти іноземною мовою на початкових етапах навчання. Такі тексти слід адаптувати, що не завжди є легким завданням, не завжди призводить до оптимального сприйняття необхідного матеріалу без значних втрат змісту. Тому набуває значення створення текстів, близьких за стилем до науково-популярної літератури. Методи створення науково-популярної літератури ще не досить розроблені. Тому часто рівень науково-популярної літератури залежить від індивідуальних здібностей автора, який над нею працює. Це і його ґрунтовна літературна підготовка, це і глибоке знання тематики конкретного тексту. Відомі успішні науково-популярні твори, створені вченими, фахівцями у конкретній галузі, а також і науково-популярні твори, авторами яких є журналісти, письменники, які не є фахівцями в конкретній галузі, а тільки ознайомились з нею в процесі підготовки тексту або працювали над підготовкою науково-популярного тексту за допомогою фахівця-консультанта. Хоч для різних за тематикою науково-популярних текстів, створених знавцями предмета або професійними літераторами, спостерігаються різні тенденції стосовно їх якості, в цілому можна говорити, що така якість є суто індивідуальною. Вона залежить, крім вищезгаданих, ще від різноманіття інших факторів. Це і складність, роздробленість теми у

спеціальній літературі, це і орієнтація на конкретного читача (школярі, студенти, фахівці інших напрямів). В умовах великої кількості інформації науково-популярний стиль набуває значення не тільки як один із засобів ознайомлення зі складною інформацією початківців, але і для ознайомлення фахівців з досягненнями в інших галузях їхньої спеціальності, а також у галузях, які значно віддалені від їхньої спеціальності. Така науково-популярна література допомагає фахівцям (особливо тим, хто займається науковою роботою) бути обізнаними з досягненнями науки взагалі, розширювати свій світогляд, урахувати у своїй роботі все різноманіття інформації, яка може бути доступною для них завдяки науково-популярній літературі без додаткових значних зусиль та витрат часу, якого не вистачить для ознайомлення з оригінальними спеціалізованими текстами, які трапляються в сучасну епоху.

Оскільки якість науково-популярного тексту залежить від багатьох факторів і не завжди можна розраховувати на допомогу у створенні таких текстів з боку фахівців – літераторів (педагогів, журналістів, письменників), що ще більш стає проблематичним зі зростанням обсягу інформації, фахівець, який створює нові знання, має володіти основами створення науково-популярних текстів, методами популярного викладу складного матеріалу за своїм фахом (Чепурна, Лисенко, 2015). Це допоможе йому більш оперативно ознайомлювати фахівців інших напрямів, а також тих, хто ще тільки навчається, зі спеціалізованою інформацією, над якою він працює.

Розвиток творчих здібностей, а також уміння розшукувати необхідну інформацію – це напрями навчання, які набувають ще більшого значення у сучасну інформаційну епоху. Але в таку епоху для оптимізації діяльності у вищезазначених напрямках набуває значення і формування навичок як дій, складові частини яких у процесі формування стають автоматичними. Відомо, що за наявності навичок діяльність людини відбувається швидше і продуктивніше. Навички відіграють велику роль як у пасивному сприйнятті інформації, так і в активному створенні нової інформації. Раніш навички формували для відносно простих, вузьких видів діяльності (робота зі складними технічними пристроями, оволодіння видами діяльності, які здійснюються переважно руками: водіння автомобіля, робота на друкарській машинці, в'язання тощо). Тому багато досліджень навичок є в галузі спорту



(Бернштейн, 1990). Часто під поняттям «навички» розуміли звички, сформовані стихійно під час навчання або тривалої трудової діяльності. Але нині у великому спектрі видів діяльності потрібними стають саме навички. Деяких цілей у практичній діяльності неможливо досягти тільки виконуючи дії у певній послідовності, за певним алгоритмом. Досягнення таких цілей пов'язано з формуванням комплексу складних навичок. Тому у професійній діяльності набуває значення формування уявлення про навички, про можливості та шляхи формування навичок як комплексних автоматизованих умінь, які здобуваються в процесі спеціального повторення спеціальних вправ (Бернштейн, 1990). Не слід ототожнювати процес формування навичок з так званим «зубрінням», хоч на деяких етапах формування навичок потрібним може бути багаторазове повторення протягом багатьох годин та періодів у декілька днів, тижнів або навіть місяців. Це може бути складною роботою, яка потребує розуміння, відповідного ставлення, а також підтримки з боку фахівців, які можуть підказати, чи на правильному шляху перебуває учень, оскільки у процесі формування навичок конкретний результат може бути тривалий час непомітним. Це одна з причин, яка не дає змогу людині, яка не має достатніх теоретичних знань та практичного досвіду щодо формування навичок, самостійно працювати над опануванням умінь, які потребують створення складних навичок. Потрібними є у такому разі відповідні знання про особливості формування навичок та достатній практичний досвід формування навичок. Бажаною, а в деяких випадках необхідною, є допомога людини, яка має значні відповідні знання теорії та практики формування навичок, а також достатній досвід у цій сфері. Для формування складних навичок слід розуміти структуру побудови навичок. Відомо, що навички формуються на різних рівнях (Бернштейн, 1990). Спочатку виробляються навички виконання відносно простих, елементарних дій. Але навички будуть більш цінними, якщо вони дають змогу знаходити у складній, незнайомій ситуації свої шляхи вирішення. Такі навички високого рівня «працюють» не тільки у простих, елементарних, передбачуваних ситуаціях, але і тоді, коли обставини значно змінюються. Тобто поряд з навичками автоматизованого виконання дій можуть існувати навички готовності до змін, які також потребують тренування за спеціальними методиками (Бернштейн, 1990).

Людина, яка має тільки прості навички, у разі виникнення будь-яких змін (навіть короткочасних) у своїй діяльності втрачає ритм. Діяльність за таких умов може стати значно менш продуктивною. Але людина, в якій поряд з простими навичками, потрібними для здійснення конкретної діяльності, сформовані навички готовності до змін буде працювати більш продуктивно та якісно.

З точки зору вивчення іноземних мов в епоху великої кількості інформації набуває значення формування на основі міцних навичок знань конкретних явищ іноземної мови. Виникає завдання визначення таких явищ з урахуванням цілей навчання іноземної мови.

Також набуває значення формування навичок роботи з текстами іноземною мовою, для чого розробляються спеціальні методи, наприклад, швидкочитання (Козловський, 2003). Важливими є також навички роботи з інформаційними технологіями (комп'ютерною технікою). В роботі з комп'ютером є дві тенденції. З одного боку, комп'ютер розглядають як побутовий предмет, володіння яким самостійно опановується за допомогою загальних елементарних знань у цій галузі, стандартизованих інструкцій та короткочасних консультацій фахівців, що потім стихійно розвивається в процесі практичної роботи з комп'ютером. Інша тенденція пов'язана з оволодінням необхідними знаннями роботи з комп'ютером на рівні системи (системні знання), а також формування за допомогою спеціальних повторювальних вправ стійких навичок професійної роботи з комп'ютером.

### 3. Висновки

У сучасну інформаційну епоху спостерігаються особливості в роботі фахівця з текстами, зокрема, з текстами іноземною мовою. Великий обсяг інформації та розширення можливостей діяльності викликають потребу більш інтенсивної роботи з текстами.

Виникає потреба створення текстів спеціального змісту, більш доступних для широких кіл читачів, зокрема для фахівців інших спеціальностей. Для цього фахівець уже в процесі професійної підготовки має опанувати методи створення текстів, близьких за стилем до науково-популярних текстів. Це дасть змогу у разі необхідності збільшити кількість читачів спеціальної інформації, що має значення в умовах великого обсягу інформації.

Набуває значення також удосконалення як пасивних, так і активних мовленевих умінь на основі формування стійких навичок. Поряд з елементарними навичками виконання конкретних дій потрібно форму-

вати складні навички готовності до змін. Формування складних навичок, оскільки результати можуть бути тривалий час непомітними, потребує у разі самостійної роботи розуміння процесу формування навичок, а бажано і консультацій з боку осіб, компетентних у сфері формування складних навичок. Слід також приділяти увагу формуванню системних знань у галузі інформаційних технологій та стійких навичок у володінні комп'ютерною технікою. Такі компетентності сприяють розширенню можливостей фахівця та роблять його роботу з текстами більш продуктивною.

Перспективним для подальших досліджень може бути визначення конкретних компетентностей фахівця у роботі з текстами у відповідних умовах.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Бернштейн Н.А. Физиология движения и активность. Москва : Наука, 1990. 494 с.
2. Брінюльфссон Е., Макафі Е. Друга епоха машин: робота, прогрес та процвітання в часи надзвичайних технологій. Київ : Фенікс, 2016. 236 с.
3. Козловский О.В. Скорочтение. Донецк : Издательство «Сталкер», 2003. 288 с.
4. Французова Л.Я. Человек и профессия. Горький : Волго-Вятское изд-во, 1989. 158 с.
5. Чепурна З.В., Лисенко Г.Л. Деякі проблеми перекладу фахових мов. *Literatura, sociologia i kulturoznawstwo. Nauka wczoraj, dziś, jutro : zbiór raportów naukowych*. Warszawa : Sp. z o. o. "Diamond trading tour", 2015. № 5. S. 94–97.
6. Kuebler H.-D. Mythos Wissensgesellschaft. Wiesbaden : VS Verlag fuer Sozialwissenschaften, 2008. 230 S.
7. Moss D. Gender, space and time: women and higher education. Lanham : Lexington Books, 2006. 273 p.
8. Oryshkewych O.E. Education. New York : Philosophical library, 1982. 189 p.
9. Porzak R. Education – the art of establishing conditions to facilitate development. Theory and application. Lutsk : Vezha Print, 2014. 108 p.
10. New developments in education research / Roberts C. (ed.). New York : Nova Science Publishers, 2007. 237 p.
11. Vail P.-L. Smart kids with school problems: Things to know and ways to help. New York : New American Library, 1987. 256 p.
12. Commission Staff Working. Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Life Long Learning. Brussels, January 17, 2018. SWD (2018). 14 final.

#### REFERENCES:

1. Bernshtejn, N.A. (1990). *Fiziologiya dvizheniya i aktivnost [Physiology of movement and activity]*. Moscow: Nauka [in Russian].
2. Brinolfsson, E., Makafi, E. (2016). *Druha epokha mashyn: robota, prohres ta protsvitannia v chasy nadzvychainykh tekhnolohii [The Second Age of Machines: Work, Progress and Prosperity in Times of Emergency Technologies]*. Kyiv: Phoenix [in Ukrainian].
3. Kozlovskij, O.V. (2003). *Skorochtenie [Fast reading]*. Donetsk: Stalker [in Russian].
4. Francuzova, L.Ya. (1989). *Chelovek i professiya [Man and profession]*. Gorky: Volgo-Vyatskoe izd-vo [in Russian].
5. Tshepurna, Z.V., Lyssenko, H.L. (2015). *Deiaki problemy perekladu fakhovykh mov [Some problems of translation of professional languages]*. *Literatura, sociologia i kulturoznawstwo. Nauka wczoraj, dziś, jutro: zbiór raportów naukowych* [Philology, sociology and cultural studies. Science yesterday, today, tomorrow: collection of scientific reports]. Warszawa: Sp. z o. o. "Diamond trading tour", vol 5, pp. 94–97 [in Ukrainian].
6. Kuebler, H.-D. (2008). *Mythos Wissensgesellschaft [Myth Knowledge Society]*. Wiesbaden: VS Verlag fuer Sozialwissenschaften [in German].
7. Moss, D. (2006). *Gender, space and time: Women and higher education*. Lanham: Lexington Books [in English].
8. Oryshkewych, O.E. (1982). *Education*. New York: Philosophical library [in English].
9. Porzak, R. (2014). *Education – the art of establishing conditions to facilitate development. Theory and application*. Lutsk: Vezha Print [in English].
10. Roberts, C. (ed.) (2007). *New developments in education research*. New York: Nova Science Publishers [in English].
11. Vail, P.-L. (1987). *Smart kids with school problems: Things to know and ways to help*. New York: New American Library [in English].
12. Commission Staff Working (2018). *Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Life Long Learning*. Brussels, January 17, 2018. 14 final [in English].